

УДК 378(438)(091)

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩІ

Наталія Василівна Бабченко,
аспірантка кафедри педагогіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»,
м. Переяслав-Хмельницький, Україна
ORCIDiD: orcid.org/0000-0002-0462-2806

Анотація

У статті здійснено історико-педагогічний аналіз становлення системи вищої освіти республіка Польща та виокремлено історико-педагогічні етапи розвитку польської системи вищої освіти на різних історичних етапах розбудови країни. Встановлено, що розвиток системи вищої освіти в Польщі здійснювався під впливом соціально-економічних та суспільно-політичних трансформацій, які відбувалися в країні.

Ключові слова: *система вищої освіти, вищий навчальний заклад, історико-педагогічний етап, Польща.*

Постановка проблеми в контексті сучасної педагогічної науки та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Освітня реформа України, спрямована на ринкові перетворення та інтеграцію в Єдиний європейський простір вищої освіти передбачає нові вимоги до професійної підготовки фахівців. Ефективність їх виконання пов'язана з модернізацією вищої освіти. Тому професійна підготовка висококваліфікованих фахівців в Україні повинна враховувати передовий досвід становлення системи вищої освіти розвинених країн світу таких як Польща. Для визначення передумов становлення системи вищої освіти Польщі та напрямків її подальшого розвитку виникла необхідність здійснення історико-педагогічного аналізу

розвитку системи вищої освіти республіки Польща на різних історичних етапах розбудови країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток системи вищої освіти Польщі на сьогодні є актуальним питанням, яке перебуває в центрі уваги науковців України і Польщі: К. Бінницької, Є. Громова, Ю. Грищука, О. Кучай, Ф. Андрушкевича, Ч. Банаха, Г. Квятковської, Т. Левовицького, І. Шемптуха та інших.

Виділення невирішених раніше частин проблеми. Слід констатувати, що в українській науковій літературі не було проведено історико-педагогічного аналізу та не визначено етапів становлення та розвитку системи вищої освіти республіки Польща.

Мета статті та постановка завдання. Дослідити історичне становлення в ході історико-педагогічного аналізу виокремити історико-педагогічні етапи розвитку системи вищої освіти республіки Польщі.

Виклад основного матеріалу. Переломним моментом для наукового та освітнього життя Польщі було відкриття в Кракові у 1364 році університету, який отримав назву Краківська академія. Він об'єднав велику кількість польських вчених, які навчалися за кордоном. В 15 столітті Краківська академія була відома по всій Європі – це період її розквіту. В академії панувала атмосфера толерантності до різних філософських напрямків, вона була відкрита для нових наукових течій.

У другій половині 15 століття Академія стала міжнародним центром астрономії та була відома своєю математичною школою, учнем якої був М. Коперник. Робота Коперника стала революцією в концепції світобудови і стала ядром нової астрономії. У 16 столітті Краківська академія була єдиним університетом в Європі, в якому викладалася астрономія Коперника (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 451).

Реальні основи сучасної вищої освіти в Польщі були закладені після створення в 1773 році Комісії національної освіти. Комісія національної освіти була створена з метою нагляду та контролю за освітою. Ця Комісія була перша в

Європі, яка мала характер окремого освітнього міністерства. Комісія провела комплексну реформу освіти, ліквідувала єзуїтські школи, а на їх місці відкрила нові народні школи. Ввела нові програми навчання, які задовольняли потреби життя, а не релігійні. Реформа також торкнулася вищої освіти. Було зроблено переворот в програмах та методах навчання, навчання здійснювалося польською мовою, було модернізовано форми організації навчання та викладання. Широкого розвитку набули дослідження в галузі математики та природничих наук. Польські університети було реформовано за західноєвропейським зразком.

Комісія національної освіти Польщі працювала 20 років аж до третього падіння Польської республіки в 1795 році. Втрата незалежності Польщею не зупинило розвиток польської освіти і науки, але умови для її розвитку були несприятливі, вони залежали від змінної урядової політики. В період поділу Польщі на її землях діяло чотири університети: Краківський університет, який був перетворений в австрійський з латинською мовою навчання і викладання, Львівський університет з латинською та німецькою мовами викладання, Вільнюський та Варшавський університет створений у 1816 році. В 1812 – 1820 роках право університету мала єзуїтська Полоцька академія. В 1877 році було відкрито Львівську Політехніку (Encyclopedia PWN, 1999, с. 436).

Після відновлення в 1918 році Польщею незалежності перед польською вищою освітою та наукою відкрилися нові перспективи і повстали нові завдання. Цей період характеризується відкриттям по всій Польщі мережі університетів. Відновлює роботу Варшавський та Вільнюський університети, у 1918 році був заснований університет у Познані та Любліні, у 1915 році були створені Варшавський технологічний університет та Вища школа економіки.

У цей період на теренах Польщі функціонувало 12 університетів. Найбільшим академічним осередком була

Варшава, в якій працювали: Варшавський університет, Варшавська політехніка, школа політичних наук, школа образотворчого мистецтва, вища школа економіки. В Кракові діяв Ягелонський університет, академія образотворчого мистецтва; у Львові – університет Яна Казимира, політехнічна школа та академія ветеринарної медицини. В перші місяці незалежності відкрилися: педагогічний інститут та музична консерваторія у Варшаві, Люблінський католицький університет, Познанський університет та університет Стефана Баторія в Вільнюсі.

В ситуації швидкого розвитку ВНЗ перед владою незалежної Польщі постало питання швидкого врегулювання організаційних питань в сфері вищої освіти шляхом запровадження єдиної моделі організації ВНЗ.

В Європі в той час діяло два типи моделей організації ВНЗ. Перша модель – модель представлена в Німеччині в університетах Вільгельма Гумбольдта. Ці університети склалися із спеціалізованих відділів, які в свою чергу склалися із секцій і кафедр на чолі з професором. Професори займалися науковою та дидактичною роботою. Інша модель склалася в Англії, де університети були розділені на спеціалізовані коледжі, які в свою чергу склалися з відділів, які були основними одиницями управління та наукових досліджень. Наукові дослідження та навчання проводили в організованих незалежних дослідницьких групах.

13 липня 1920 року було ухвалено закон «Про школи академічні». Він розділив ВНЗ на академічні та професійні. Лише перші мали право проводити науково-дослідну роботу та присуджувати наукові ступені, а також на викладацьку та наукову свободу і автономію в управлінні. Закон дав ВНЗ назву наукових шкіл і відніс до них університети, політехніки і академії. Їхнім завданням згідно із законом було служити науці і Батьківщині.

В організаційному плані польські ВНЗ були близькі до німецької моделі. Вищим органом в університеті були

загальні збори професорів або сенат, який обирав ректора. Наукові школи склалися з відділів, які управлялися радою і деканом.

Закон, серед іншого, визначав вимоги до членів професорсько-викладацького складу, обов'язки викладачів, правила надання наукових ступенів і звань, види навчальної діяльності, права та обов'язки студентів. Студентам також надавалося право на створення асоціацій, що працюють під керівництвом сенату але не мають політичного характеру.

Новий закон від 15 березня 1933 року значно обмежив академічну свободу ВНЗ і надав більш широких повноважень центральному органу в галузі освіти. Таким чином польські університети в міжвоєнний період не відрізнялися від західних ні структурою, ні програмами навчання, а їх дипломи та ступені визнавалися більшістю країн (Sadowska, 2017, с. 138).

Під час другої світової війни, університети, які знаходились на окупованих землях закривалися. Проте у Варшаві, Кракові та Любліні співробітники університетів продовжували працювати на організованих ними таємних курсах (Encyclopedia PWN, 1999, с. 456).

Після закінчення другої світової війни вища освіта в світі зазнала ряду значних змін. Відбувався поступовий перехід від базової моделі вищої освіти до моделі універсальної освіти, все більше і більше орієнтованої на потреби ринку праці. Зміни, які відбулися у вищій освіті носили однаково кількісний і якісний характер. Значно збільшилась кількість бажаючих вступати до ВНЗ та відбулось радикальне переосмислення ролі вищої освіти.

В повоєнні роки вища освіта в Польщі зазнає сильного державного контролю, в ній не відбувалося істотних системних перетворень. На неї не мали великого впливу зміни, які призводили до соціально-економічних перетворень, що спостерігалися в цей період в західному світі. Польська система освіти була повністю ізольована від зовнішніх впливів західних сусідів. Внаслідок цього польські університети не пройшли в післявоєнний період

еволюції, аналогічної тій, яка відбувалась протягом десятиліть в країнах Заходу. Поступово прогресуючі в західному світі процеси розвитку вищої освіти (1950 – 1960), її демократизації (1960-1970), відкриття ринку впливів (1980 – 1990), мають лише незначний вплив на форму і функціонування польських університетів. І лише падіння комунізму і політичні зміни після 1989 року змінили цю ситуацію (Szkolnictwo wyższe, 2017, с. 24).

В результаті війни і окупації Польщі було зруйновано близько 60% будівель університетів та наукових установ і понад 90% обладнання, що містилося в них. Тому в перші післявоєнні роки постала задача швидкого відновлення та відбудови втраченого.

Основним завданням освітньої політики того часу було підготувати громадськість до більш широкої участі в політичній, економічній, і культурній роботі по поширенню освіти, її організації та розробці нових програм навчання (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 390).

18 – 22 червня 1945 року у Лодзі відбувся Загальнопольський освітній конгрес, в якому прийняло участь близько 600 вчителів, викладачів та освітнього адміністративного персоналу. Конгрес прийняв рішення: навчання в школах всіх типів і рівнів починаючи із початкової школи і закінчуючи ВНЗ оголошувалось безкоштовним; вся система освіти повинна бути ступеневою (однорідною), щоб кожний бажаючий міг легко та безперешкодно переходити від нижчого рівня до вищого, програми навчання також повинні бути однаковими для різних типів шкіл (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 393).

Основні принципи перебудови польської освіти в повоєнні роки були сформульовані в Конституції Польської Народної Республіки, яка була прийнята 22 липня 1952 року. Стаття 72 цієї Конституції гласить: «Громадяни Польської Народної Республіки мають право на освіту». Це право забезпечувалося створенням універсальної, безкоштовної та обов'язкової початкової освіти, поступовим розвитком середньої, загальноосвітньої, професійної та вищої освіти, державною допомогою в подальшій освіті дорослих, які працюють (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 405).

Для полегшення навчання працюючим організувались з 1948 року вечірні інженерні школи, а з 1950 – заочне навчання, спочатку лише технічного напрямку, а пізніше – охоплюючи різноманітні напрями навчання. В 1951 – 1961 роках число студентів збільшилося з 141 тисячі до 172 тисяч. В цей час ВНЗ остаточно втратили свою автономію. Їх організація, напрямки навчання і викладання повністю визначалися центральними органами виконавчої влади в галузі освіти. Для всіх ВНЗ були введені обов'язкові лекції марксизму-ленінізму (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 408).

Випускники середніх (загальноосвітніх, професійних, денних вечірніх і заочних) шкіл після отримання свідоцтва по їх закінченню мали право на вступ до ВНЗ після проходження конкурсного іспиту. Навчання у ВНЗ тривало 4-6 років. Після закінчення ВНЗ випускник отримував звання магістра, магістра-інженера чи лікаря. Практично всі ВНЗ, крім медичних мали відділи для працюючих студентів (вечірні, заочні чи екстернати). Навчання майбутніх науковців здійснювалося в основному у ВНЗ академічного типу та в науково-дослідних інститутах Польської Академії Наук (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 412).

У 1968 році відбулися зміни в системі вищої освіти Польщі. 20 грудня 1968 року Парламент прийняв поправку до закону «Про вищу освіту» 1956 року та закон «Про наукові ступені і звання». Прийняті закони підкреслювали ідеологічну і виховну роль партійних організацій молоді у ВНЗ та їх відповідальність за результати навчання і виховання студентів. Модернізовано внутрішню структуру ВНЗ шляхом злиття кафедр та великих науково-дослідних груп в інститути. Також були введені нові критерії оцінки роботи науковців. В доповнення до їх академічної кваліфікації, бралася до уваги їх ідейно-моральна, освітня та дидактична робота. У 1970 – 1980 роках в Польщі спостерігалось зростання числа студентів більше ніж на 40%, кількісне збільшення наукових досліджень, створення умов для кращого

розвитку наукових кадрів. Все це прискорило процес синхронізації роботи ВНЗ із економікою країни (Encyclopedia szkolna, 1995, с. 412).

Кардинально польська вища освіта реформувалася за останні десятиліття. 1989 рік став роком початку цих реформ. Реформи охопили різні сфери освітнього процесу: систему вищої освіти, наукові програми та дослідження, управління ВНЗ. 12 вересня 1990 року було прийнято новий закон «Про вищу освіту». Відповідно до нього всі ВНЗ отримали певну автономію, даний закон значно зменшив повноваження міністра освіти у сфері управління ВНЗ. Вищі навчальні заклади отримали дозвіл для самостійного прийняття статуту, створення і ліквідації напрямків навчання, встановлення правил і процедур прийому студентів на навчання, встановлення обсягу вступних іспитів, вибір освітніх програм та найм викладачів. Було дозволено створення недержавних ВНЗ та платних вечірніх, заочних та післядипломних курсів. Ці дві зміни: автономія ВНЗ та створення приватних ВНЗ сприяли значному зростанню числа студентів та урізноманітненню напрямів навчання у ВНЗ (Szkolnictwo wyższe, 2017, с. 21).

Науково-освітня громадськість Польщі вперше отримала можливість здійснювати самоуправління і контролювати рішення міністрів в галузі освіти. Тепер освітяни вільно могли обирати Раду вищої освіти, Центральну комісію у справах вчених звань і наукових ступенів, а науковці – Комітет з наукових досліджень. Ці організації, відповідно до нового законодавства мають право скасовувати будь-які нормативні документи та рішення, що безпосередньо стосуються змісту й організації навчального процесу. За Міністерством освіти було закріплено функції координації і встановлення стандартів навчання, здійснення загального нагляду за діяльністю навчальних закладів, а також розподілу бюджетних коштів і контролю за їх використанням. Міністр освіти також відповідає за якість освіти в державі, дбає про її популяризацію та про вирівнювання освітніх можливостей

дітей і молоді, котрі мають труднощі в доступі до освіти (Токаренко О.В., 2013, с. 231).

У червні 1999 року міністрами освіти 29-ти країн світу в тому числі і Польщі було підписано Болонську декларацію, яка передбачала початок довгострокових реформ відомих під назвою «Болонський процес». Основною метою даного проекту є створення «спільного простору вищої освіти», який спрямований на: збільшення працевлаштування випускників ВНЗ і адаптація освіти до очікувань ринку праці; підвищення мобільності громадян в тому числі студентів, випускників і викладачів ВНЗ; розширення впливу випускників на процес побудови громадянського суспільства; розширення доступу до університетів, що надають найякіснішу освіту; сприяння навчанню протягом усього життя; побудову синергетичного зв'язку між навчанням та науковими дослідженнями; підвищення конкурентоспроможності та привабливості європейських систем вищої освіти.

Дані цілі можуть бути реалізовані за допомогою таких інструментів: системи зрозумілих ступенів (рівнів) навчання, які можна легко зіставити; трирівневого навчання; системи кредитів ECTS – європейської системи зарахування залікових навчальних одиниць; нових додатків до диплому; кваліфікаційних рамок вищої освіти; стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти. Згідно Болонської декларації вища освіта є ключем до розвитку не лише культури але й економіки, ринку праці та конкурентоспроможності Європи (Szkolnictwo wyższe, с. 24).

У 2005 році (27 липня) в Польщі набрав чинності новий закон «Про вищу освіту», в якому було враховано вимоги Болонського процесу. До основних змін належало: введення триступеневої структури вищої освіти (ступінь ліценціат або інженер, який прирівнюється до ступеня бакалавр в Європі, ступінь магістр та доктор); підстава для вступу до ВНЗ – лише атестат зрілості (matura); зобов'язання міністра освіти публікувати на міжвідомчих сайтах перелік державних і приватних ВНЗ, які

позбавленні права здійснювати навчання студентів за певними спеціалізаціями; збереження традиційної моделі академічного зростання – перше це здобуття докторського ступеня, потім доктора-габілітованого, а потім звання професора, яке надавалося лише особам із габілітацією, в іншому випадку звання професора можна було отримати без габілітації лише за умови наявності видатних наукових досягнень; введення жорстких правил боротьби з плагіатом, корупцією та іншого роду освітніми шахрайствами.

Закон «Про вищу освіту» від 2005 року ввів ряд нововведень, які стосуються і студентів: захист прав студентів та їх забезпечення можливістю продовжувати навчання в разі ліквідації ВНЗ; колегіальні органи ВНЗ 20% мають становити студенти; оцінка роботи викладачів студентами; укладання письмового договору між ВНЗ і студентом, який навчається за контрактною формою навчання; право студентів на матеріальну допомогу; надання студентам стипендії за значні досягнення в навчанні; право студентів на оскарження в адміністративному суді рішення адміністрації ВНЗ; присвоєння авторських прав студентам на дипломну роботу.

Даний закон встановив правові підстави для функціонування ВНЗ в Польщі. Його положення забезпечили узгодження польського законодавства до вимог Європейського Союзу (Bartkowiak, 2017, с. 35-36).

Розвиток системи вищої освіти в Польщі не стояв на місці і навесні 2011 року було прийнято закон «Про внесення змін до закону про вищу освіту» та закон «Про наукові ступені і звання» та декілька інших. Нові положення набули чинності 01 жовтня 2011 року.

Зміни, які вступили в силу із прийняттям цих законів включають в себе серед інших і такі: осучаснення системи освіти, надання ширших прав студентам, спрощення академічної кар'єри, інтеграція університетів з економікою та адаптація освіти до потреб ринку праці, обмеження так званої багатоштатності у вузах, ліквідація посади доцента,

скорочення терміну перебування на посадах ад'юнкта і асистента до 8 років, введення плати за здобуття другої спеціальності (Токаренко О.В, 2013, с. 234).

Закон окреслив дуже амбітні завдання на майбутнє, розширив автономію польських вузів, вимагає від них величезної відповідальності за фінансування прогресивних наукових досліджень та створює механізми для поліпшення якості викладання, додаткове фінансування вищої освіти значною мірою залежатиме від якості освіти студентів та наукових досліджень. Завдяки змінам у вищих навчальних закладах збільшилася автономія освітніх програм. Відтепер використання жорстких централізованих стандартів відходить у минуле. Навчальні установи отримують можливість розробляти авторські напрями навчань. Останні створюватимуться за підтримки наукової влади, роботодавців і експертів в галузі економіки. Нові механізми вводяться на основі чинних європейських рамок кваліфікації (Токаренко О.В, 2013, с. 234).

Сьогодні перед вищою освітою та наукою Польщі постало нове питання, яке потребує термінового вирішення – це відсутність у Польщі вищих навчальних закладів світового класу. Хоча Польща і є європейською країною, розвинуеною в багатьох сферах, яка має багаті академічні і культурні традиції проте міжнародне становище і досягнення її ВНЗ залишаються на низькому рівні по відношенню до європейських. Це в свою чергу відбивається на рівні розвитку польської економіки. Тому в 2016 році в Польщі було взято курс на реформування вищої освіти та науки. Група вчених і науковців почала роботу над проектом реформування вищої освіти, який отримав назву «Закон 2.0». Цей проект здійснюється в рамках дослідницьких грантів наданих міністерством вищої освіти і науки Польщі. Дана реформа має такі цілі: підвищення якості наукових досліджень, підвищення міжнародної конкурентоспроможності польської науки і ВНЗ, поліпшення якості і кількості з точки зору вкладу ВНЗ в економіку (інновації, комерціалізацію, трансфер

технологій) і суспільство (громадянська позиція, культура, мистецтво) країни, поліпшення якості підготовки студентів (розвиток критичного мислення, творчості) та краще адаптувати зміст освіти до вимог ринку праці (Radwan, 2017, с. 15-16, с. 3-13).

За словами керівника проекту «Закон 2.0» Arkadiusz Radwan мета реформи полягає у створенні «гнучкого» з мультицентричною структурою вищого навчального закладу, в рамках якого може бути реалізована свобода наукових досліджень та ефективно використані власні ресурси. ВНЗ отримають стимул конкурувати за таланти, а вчені-науковці – можливість влаштуватися на роботу до ВНЗ на основі відкритих, прозорих і справедливих конкурсів. Планується покращення умов праці та заробітної плати для молодих науковців, щоб повернути їхній погляд від закордонних до польських ВНЗ, забезпечити гідними, належними умовами для життя та наукової діяльності, підвищити інтернаціоналізацію та конкурентоспроможність польської науки, підняти рейтинг польських ВНЗ, перенести їх до першої ліги кращих ВНЗ Європи (Radwan, 2017, с.15-16, с. 3-13).

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у досліджуваному напрямі. Таким чином в процесі історико-педагогічного аналізу розвитку системи вищої освіти республіки Польща нами було виокремлено такі історико-педагогічні періоди її становлення:

I період (з давніх часів до 1773 р.) – з давніх часів до створення Комісії національної освіти;

II період (1773 – 1795 рр.) – період освітньої реформи, пов'язаної з роботою Комісії національної освіти;

III період (1795 – 1918 рр.) – період падіння Польської республіки, період нестабільності та змінної урядової політики щодо системи вищої освіти в Польщі;

IV період (1918 – 1939 рр.) – міжвоєнний період, період незалежності Польської Республіки, період становлення системи вищої освіти Польщі. Даний період

пов'язаний з роботою законів «Про школи академічні» 1920 та 1933 років.

V період (1939 – 1945 рр.) – період окупації Польської Республіки під час другої світової війни. Характеризується роботою таємних підпільних університетів;

VI період (1945 – 1989 рр.) – період діяльності Польської Народної Республіки, період ізолюваності системи вищої освіти Польщі від світового європейського розвитку, пов'язаний з роботою законів «Про вищу освіту» 1956, 1968 років та постановою Загальнопольського освітнього конгресу від 1945 року.

VII період (1989 – 2017рр.) – період незалежності Республіки Польща, євроінтеграційний період системи вищої освіти, пов'язаний з роботою законів «Про вищу освіту» 1990, 2005, 2011 років та підписанням Польщею у 1999 році Болонської декларації, метою якої є створення «спільного європейського простору вищої освіти».

Перспективи подальших розвідок: аналіз можливості та доцільності використання польського досвіду розбудови вищої освіти для вітчизняної системи освіти.

Список використаних джерел:

1. Токаренко О.В. Зміни у вищій освіті Польщі (1989-2012 рр.) // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2013. Вип. 4. С. 228-237.
2. Encyclopediia PWN w trzech tomach. Tom2. Wydawnictwo Naukowe PWN., Warszawa,1999. 928 s.
3. Encyclopediia szkolna. Historia Warszawa. Wydawnictwo szkolne I Pedagogiczne, 1995. 876 s.
4. Paweł Bartkowiak. Uwarunkowania zachowań nabywców usług kształceniowych szkół wyższych o profilu ekonomicznym [Електронний ресурс]. URL: http://www.wbc.poznan.pl/Content/118299/Bartkowiak_Pawe%C5%82-rozprawa_doktorska.pdf. (дата звернення 06.08.2017)
5. Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0, red. A. Radwan, Oficyna Allerhanda, Kraków 2017, s. 77. [Електронний ресурс]. URL:

http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2017_02/ffcfb5f32477482d40fb1252b34e85bb.pdf . (дата звернення 06.08.2017)

6. Sadowska Joanna. Jędrzejewiczowska reforma oświaty w latach 1932-1933 [Електронний ресурс]. URL: <http://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/3123> (дата звернення 06.08.2017)
7. Szkolnictwo wyższe. [Електронний ресурс]. URL: <http://eduentuzjasci.pl/.../RoSE2011-R3-szkolnictwo-wyzsze.pdf>. (дата звернення 06.08.2017)

References:

1. Tokarenko O.V. Zminy` u vy`shhij osviti Pol`shhi (1989-2012 .) // Aktual`ni problemy` sociologiyi, psy`xologiyi, pedagogiky`. 2013. Vy`p. 4. S. 228-237.
2. Encyclopedia PWN w trzech tomach. Tom2. Wydawnictwo Naukowe PWN., Warszawa,1999. 928 s.
3. Encyclopedia szkolna. Historia Warszawa. Wydawnictwo szkolne I Pedagogiczne, 1995. 876 s/
4. Paweł Bartkowiak. Uwarunkowania zachowań nabywców usług kształceniowych szkół wyższych o profilu ekonomicznym [Elektronny`j resurs]. URL: http://www.wbc.poznan.pl/Content/118299/Bartkowiak_Pawe%C5%82-rozprawa_doktorska.pdf. (data zvernennya 06.08.2017)
5. Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0, red. A. Radwan, Oficyna Allerhanda, Kraków 2017, s. 77. [Elektronny`j resurs]. URL: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2017_02/ffcfb5f32477482d40fb1252b34e85bb.pdf . (data zvernennya 06.08.2017)
6. Sadowska Joanna. Jędrzejewiczowska reforma oświaty w latach 1932-1933 [Elektronny`j resurs]. URL: <http://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/handle/11320/3123> (data zvernennya 06.08.2017)
7. Szkolnictwo wyższe. [Elektronny`j resurs]. URL: <http://eduentuzjasci.pl/.../RoSE2011-R3-szkolnictwo-wyzsze.pdf>. (data zvernennya 06.08.2017)

Наталья Васильевна Бабченко,
аспирантка кафедры педагогики,
ГВУЗа «Переяслав-Хмельницкий государственный
педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
г. Переяслав-Хмельницкий, Украина,
ORCIDiD: orcid.org/0000-0002-0462-2806
na_tochka@meta.ua

Бабченко Н.В.

**ИСТОРИКО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СТАНОВЛЕНИЯ И
РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ ПОЛЬШИ**

Аннотация

В статье осуществлен историко-педагогический анализ становления системы высшего образования республики Польша и выделены историко-педагогические этапы развития польской системы высшего образования на разных исторических этапах развития страны. Установлено, что развитие системы высшего образования в Польше осуществлялось под влиянием социально-экономических и общественно-политических трансформаций, происходивших в стране.

Ключевые слова: *система высшего образования, высшее учебное заведение, историко-педагогический этап, Польша.*

Nataliya Babchenko,
Postgraduate student at the
Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University
Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine
ORCIDiD: orcid.org/0000-0002-0462-2806
na_tochka@meta.ua

Babchenko N.

**HISTORICAL AND PEDAGOGICAL ANALYSIS OF THE
FORMATION AND DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION
SYSTEM OF THE REPUBLIC OF POLAND**

Abstract

The article deals with the historical and pedagogical analysis of the formation of the system of higher education of the Republic of Poland and highlights the historical and pedagogical stages of the development of the Polish system of higher education at various historical stages of the country's development: the first stage (since ancient time to 1773) - from the earliest time until the creation of the National Education Commission. This period is characterized by the opening of university in Krakow, which was called the Krakow academy. It brought together a large number of Polish scientists who studied abroad. The Academy became an international center of astronomy, and was known for its mathematical school, whose student was M. Copernyc. In the 16th century, the Krakow Academy was the only university in Europe in which taught the astronomy of Copernyc; the second (1773-1795) is the period of educational reform related to the work of the National Education Commission which was set up with a purpose of supervision and control of education. This Commission was the first in Europe, with the character of a separate educational ministry. During this period, the Polish universities were reformed according to a Western European model; the third (1795 - 1918 years) - the period of the fall of the Polish Republic the period of instability and a variable government policy in relation to the higher education in Poland; the fourth (1918-1939) - the interwar period, the period of independence of the Polish Republic the period of formation the system of higher education in Poland. This period is related to the work of the Laws «About Academic Schools» of 1920 and 1933; the fifth period (1939-1945) of the occupation of the Polish Republic during the Second World War - characterized by the work of the secret clandestine universities; the sixth (1945-1989) is the period of activity of the Polish People's Republic the period of isolation the system of higher education in Poland from the world's European development associated with the work of the laws «About Higher Education» 1956, 1968 and the resolution of the All-Polish Education Congress of 1945; the seventh (1989 - 2017) - the period of independence of the Republic of Poland. This period is period of European integration of the higher education system connected with the work of the laws «About Higher Education» in 1990, 2005, 2011;

and the signing of the Bologna Declaration by Poland in 1999. Which aims is to create a «common European higher education space».

It was established that the development of the system of higher education in Poland was carried out under the influence of socio-economic and socio-political transformations that took place in the country.

Key words: *higher education system, higher educational institution, historical-pedagogical stage, Poland.*